

The Effects of the Appointment of School Principals as Inspectors on the School's Administrative Affairs and Investigation and Investigation Procedures

Ahmet Han (PhD. Stud.)

Ministry of National Education - Türkiye

ORCID: 0000-0002-1920-2863

ahmthn6344@gmail.com

Prof. Dr. Hasan Demirtaş

Inonu University - Türkiye

ORCID: 0000-0002-4223-5786

hasan.demirtas@inonu.edu.tr

Abstract

Schools need to be supervised as well as managed. However, it is important how and by whom the inspection will be carried out. This research aims to reveal the effects of the appointment of school principals as investigators on the administrative affairs of the school and the healthy conduct of the examination and investigation processes, according to the opinions of the school principals. A case study (multiple case study) pattern, one of the qualitative research designs, was used to answer the research questions. The required data for the research were obtained by using semi-structured interview forms. The obtained data were analyzed using the content analysis technique. Maximum variation sampling, which is one of the types of purposeful sampling, was used in the study. The study group of the research consists of 34 school principals, including 13 kindergarten principals, 9 primary school principals, 7 secondary school principals, and 5 high school principals in the city center of Şanlıurfa. According to the results of the research, it was revealed that the administrative procedures and education at the school were disrupted while the supervisory duty was being fulfilled, the school principals were not experts in this aspect of tasks, so they saw these assignments as drudgery, the examination and investigation files were not prepared properly, and the assignments negatively affected the efficiency of the school principals. According to the school principals, among the solutions and suggestions for these problems, it was stated that it is noteworthy that this practice should not be continued or abandoned however, the number of inspectors should be increased and the inspection works and procedures should be carried out by inspectors as in the past.

Keywords: Educational administration, Educational supervision, Inspection, Investigator

**E-International
Journal of Educational
Research**

Vol: 14, No: 3, pp. 1-19

Research Article

Received: 2022-12-05

Accepted: 2023-05-03

Suggested Citation

Han, A. & Demirtaş, H. (2023). The effects of the appointment of school principals as inspectors on the school's administrative affairs and investigation and investigation procedures, *E-International Journal of Educational Research*, 14(3), 1-19. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1215004>

Extended Abstract

Problem: Human beings have a number of physiological needs like other living things. The effort to meet these needs pushed him to cooperate with other people and over time, this sociability created a need and gave birth to organisations (Toprakçı, 2017). The organisational mechanism called management has been established in order to reveal efficiency by directing members to the purpose in the organisation (Bursalıoğlu, 2019). Every complex organization has a control system. This control system, which is an organizational and managerial necessity, emerges as a natural result of the organization's existence and protection. The process of understanding whether organizational actions are suitable for predetermined goals is called inspection (Aydın, 2014), which is the last step of school management processes. It aims to reveal to what extent organizational goals and educational goals are achieved. The main goals of inspection are monitoring the education staff, evaluating the level of satisfaction they have in the school they work in, revealing the deficiencies and faults, ensuring that the necessary arrangements are made, and contributing to the professional development of the employees to achieve improvement. In short, inspection looks at whether organizational and managerial actions serve the purposes of the organization (Akçadağ, 2016; Özdemir, 2018).

Schools need to be supervised as well as managed. However, it is important how and by whom the inspection will be carried out. This study, based on the opinions of the school principals, it was aimed to determine the effects of the appointment of school principals as investigators on the administrative affairs of the school, the conduct of the examination and investigation processes in a proper way, and to present the solution proposals of the school principals for this situation. In this context, it was aimed to answer the following research questions:

1. What are the opinions of school principals regarding their appointment as investigators?
2. What are the opinions of school principals on whether the files they prepared at the end of the examination and investigation they carried out were prepared accurately in terms of procedure and principle?
3. How does the appointment of school principals as investigators affect the efficiency of school principals?
4. What are the school principals' solution suggestions for this situation?

Method: The research was carried out Multiple Case Study pattern, one of the qualitative research designs. Case studies are defined as methods that provide an opportunity to examine one or more events in depth. In addition, case studies are methods in which an event is explained, described, or customized depending on time and place. Case studies are also called case studies or case studies in the literature (Büyüköztürk et al., 2020). The study group of the research consists of school principals working in the center of Şanlıurfa in the 2021-2022 academic year. Maximum variation sampling, one of the purposive sampling types, was used in the study. It is often not possible to reach all the observation results in a study because trying to reach all of the observation results often requires a high cost. In such cases, data groups that can represent the universe and selected from the universe with appropriate methods are studied. These data groups are called samples (Şahin, 2014). It is called sampling, in which the researcher determines the characteristics of the relevant universe, and the participants who are suitable for the research are selected (Budak & Budak, 2014; Şahin, 2014). Maximum variation sampling, which is one of the types of purposive sampling, aims to reveal homogeneous different situations related to the problem under study and determines wide-ranging situations and important common patterns to detect differences (Büyüköztürk et al., 2020; Baltacı, 2018). In order to increase diversity in the research, principals of different age groups, genders, and years of service from a variety of schools were selected. The study group was composed of school principals who received at least 5 examination and investigation files and completed and delivered these files. 34 school principals included in the study group were also reached. Content analysis technique was used in the research. Nowadays, the analysis of qualitative data is a highly debated topic. Therefore, in order to perform qualitative data analysis accurately, it is necessary to have a good knowledge of the data analysis method. This is possible by examining the previous studies in detail and scanning the literature well (Turgut, 2014).

Findings: With the first sub-problem of the research, it was tried to determine how the principals were evaluated by the appointment of school principals as investigators. The majority of the managers evaluated this situation as negative. The principals stated that the administrative work at the school was disrupted, that the school principals did not have the professional skills to do this task, and that they were not experts in this duty. With the second sub-problem of the research, it was tried to determine whether the examination and investigation files prepared by the school principals were prepared in a proper way in terms of procedure and principle. The majority of the directors stated that the prepared examination and investigation files were not carried out accurately. The opinion is that the school principals who prepared the files were inadequate and ignorant in this regard and do not have the necessary legal knowledge. With the third sub-problem of the research, the effect of the appointment of school principals as investigators on the efficiency of school principals was tried to be determined. Almost all of the principals indicated that these assignments had a negative impact on productivity. It was also stated that school principals experience great anxiety and stress because of these assignments and that assignments reduce the principals' commitment to the school and the profession. With the fourth sub-problem of the research, it was tried to determine the solution proposals of the principals for this situation. Most of the principals stated that these duties should not be given to school principals and that the number of inspectors should be increased and the administration should be applied like in the previous years.

Suggestions: Based on the findings of the study, the following recommendations can be developed:

- 1) According to the research findings, it was stated by the principals due to their supervisory duties, the administrative work in schools was disrupted and education, in general, was negatively affected. This practice can be terminated. School principals may no longer be given the duty of inspector.
- 2) Moreover, it was indicated that school principals do not have the professional skills to do these tasks and they are not experts in this duty. The number of inspectors can be increased by implementing the previous inspection system. After enough inspectors are recruited, these files can only be given to inspectors who are experts in their field.
- 3) The research was limited to public schools in the central districts of Şanlıurfa province and school principals working in these schools in the 2021-2022 academic year. Similar studies can be conducted in different provinces and districts and can be compared.
- 4) The views of the participants within the scope of the research are limited to the questions in the interview form. Based on the results of the research, a new information collection tool can be developed and more comprehensive quantitative research can be conducted.

Okul Müdürlerinin Muhakkik Olarak Görevlendirilmelerinin Okuldaki Yönetim İşleri ile İnceleme ve Soruşturma İşlemlerine Olan Etkileri¹

Ahmet Han (Doktora Öğr.)
Milli Eğitim Bakanlığı - Türkiye
ORCID: 0000-0002-1920-2863
ahmthn6344@gmail.com

Prof. Dr. Hasan Demirtaş
İnönü Üniversitesi - Türkiye
ORCID: 0000-0002-4223-5786
hasan.demirtas@inonu.edu.tr

Özet

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için örgütlenirler. Bu örgütler yönetilmezlerse amaçlarına ulaşamazlar. Okullar da birer örgüttür. Okullar yönetilmek kadar denetlenmeye de ihtiyaç duyar. Ancak denetimin nasıl ve kimler tarafından gerçekleştirileceği önemli önemlidir. Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okuldaki yönetim işlerine ile inceleme ve soruşturma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine olan etkilerini okul müdürlerinin görüşlerine göre ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (çoklu durum çalışması) deseninde yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada amaçlı örneklemin türlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa'nın merkez ilçelerinde yapan okul müdürlerinden oluşturulmuştur. Şanlıurfa'nın merkez ilçelerinde bulunan 13 anaokulu müdürü, 9 ilkokul müdürü, 7 ortaokul müdürü ve 5 lise müdürü olmak üzere toplam 34 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre muhakkiklik görevi yerine getirilirken okuldaki yönetsel işlemlerinin ve eğitim-öğretimin aksadığı, okul müdürlerinin bu işin uzmanı olmadıkları ve bu görevlendirmeleri angarya bir iş olarak gördükleri, inceleme ve soruşturma dosyalarının sağlıklı bir şekilde hazırlanmadığı, görevlendirmelerin verimi olumsuz etkilediği sonuçları ortaya çıkmıştır. Okul müdürlerine göre ortaya çıkan bu sorunlara yönelik çözüm önerileri içerisinde; müdürlerin muhakkikliği uygulamasına devam edilmemesi ve vazgeçilmesi, müfettiş sayısının artırılarak muhakkiklik iş ve işlemlerinin eskiden olduğu gibi müfettişler tarafından yapılmasına geri dönülmesi önerileri dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, Eğitim denetimi, Teftiş, Soruşturma, Muhakkik

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 3, ss. 1-19

Araştırma Makalesi

4

Gönderim: 2022-12-05
Kabul: 2023-05-03

Önerilen Atıf

Han, A. & Demirtaş, H. (2023). Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okuldaki yönetim işleri ile inceleme ve soruşturma işlemlerine olan etkileri, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 1-19.
DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1215004>

¹ Bu çalışma, 2022 yılında EJER CONgress Bildiri Özetler Kitabı'nda sunulmuştur

GİRİŞ

İnsanoğlunun diğer canlılar gibi fizyolojik bir takım gereksinimleri vardır. Bu gereksinimleri karşılama çabası onu diğer insanlarla işbirliğine itmiş ve zamanla bu sosyallik de bir gereksinim yaratarak örgütleri doğurmuştur (Toprakçı, 2017). Örgütün üyelerini amaca yönlendirerek verimliliği ortaya çıkarmak için de yönetim denilen örgütsel mekanizma kurulmuştur (Bursalıoğlu, 2019). Yönetim; karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim, yöneltme/eşgüdümleme, etkileme ve değerlendirme/denetleme faaliyetlerinin bütünü olarak tarif edilebilir (Balci, 2021; Beytekin ve Kılıç, 2021; Gözübüyük, 2016; Marsakha, Hariri ve Sowiyah, 2021; Yanar ve Toprakçı, 2022). İnsanların bir toplum olabilmek adına özellikle var olan ve yeni nesli yetiştirmeden sorumlu kurumu/örgütü eğitimidir. Eğitim örgütleri/sistemleri eğitim politikaları geliştirmek ve uygulamak, eğitim ile ilgili tüm faaliyetleri yürütmek, toplumsal kültürü aktarmak gibi görevleri yerine getirirler (Özdemir, 2018). Bu örgütlerden biri de ve en önemlisi de okuldur. Okullar bilginin aktarıldığı, bireyin potansiyelinin ortaya çıkarıldığı ve etkileşim süreçlerinin yaşandığı ortamlardır (Şıman ve Turan, 2004).. Okuldaki veli, öğrenci, öğretmen ve destek personelini yönetim sürecine katarak (Ayık ve Ada, 2009) okulu yönetme sorumluluğunu üzerine alan okul yöneticileri bulunmaktadır. Eğitim yönetimi alanı kapsamında ayrı bir alan olarak bilgileri geliştirilen (Aydın, 2005; Gürsel, 1997; Özdemir, 2018) okul yönetimi uygulamalı anlamda; önceden belirlenen hedeflere ulaşmak için tüm imkânları seferber etmek, eldeki insan ve madde kaynaklarını en verimli şekilde kullanmak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmak (Demirtaş, 2016) şeklinde tanımlanabilir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde sorumluluğun büyük bir kısmı okul müdürlerine verilmiştir. Okul müdürleri, okulun hedeflerine ulaşabilmesi ve başarının sağlanması için öğretmenleri, müdür yardımcılarını, destek personelini etkili bir şekilde yönetme, okulun fiziki imkânlarını geliştirme, velilerle ve okulun diğer paydaşlarıyla iyi ilişkiler kurma, öğrencilerin gelişimlerini takip etme-geliştirme, öğrenme ikliminin oluşmasına, verimin artmasına, öğretmenlerin moral ve motivasyonlarının yükselmesine zemin hazırlama gibi işleri yerine getirmekle görevlidirler (Gürbüz, Erdem ve Yıldırım, 2013; Korkmaz, 2005).

Her örgütte bir denetim sistemi mevcuttur ve örgüt büyüdükçe denetim bir alt sistem olarak yapılır (Toprakçı ve Kadı, 2014). Örgütsel ve yönetsel bir zorunluluk olan denetim sistemi, örgütün kendi varlığını sürdürmesinin ve korumasının doğal bir sonucu olarak ortaya çıkar. Aynı zamanda kuramsal bir birikimi de (Toprakçı ve Bozkurt, 2021) olan denetim uygulamalı olarak, örgütsel eylemlerin önceden belirlenen amaçlara uygun olup olmadığının anlaşılması sürecidir (Aydın, 2014). Okullarda yöneticilerce, eğitim ve yönetim faaliyetlerinin yanında örgütsel amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini veya belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etmek için yönetim sürecinin bir ögesi olarak değerlendirme/denetim faaliyetleri de yürütülmektedir (Akçadağ, 2016; Aydın, 2005; Nartgün, 2021; Özdemir, 2018; Toprakçı ve Akçay Gungor, 2016). Eğitim sisteminin önemli bir ögesi olan değerlendirme, elde ettiği sonuçlarla aynı zamanda sistemin bir girdisi olur ve sistemin onarılmasını sağlar (Baykul, 1992). Okullarda denetim okul müdürleri veya müfettişler eliyle yürütülebilir. Denetim rolleri neyin, niçin ve nasıl denetleneceği ile ilgili faktörlerden etkilenebilir (Livers, Baker, Guerra ve Acosta, 2022). Buna göre; denetimin kimler tarafından, hangi aralıklarla ve ne şekilde yapıldığı en az denetimin yapılması kadar önemlidir. Uygun aralıklarla ve uygun kişilerle yapılan denetim etkilidir ve geliştiricidir (Gül ve Gündüz, 2021). Farklı ülkelerde farklı şekillerde gerçekleşse de (Toprakçı ve Yüce, 2021) Türkiye’de denetim kapsamında; inceleme, soruşturma, araştırma görevlerinin müfettişler tarafından yürütülmesi öngörülmüş, mesleki rehberlik faaliyetlerinin (Sağlam ve Aydoğmuş, 2016). de mevzuata girmesi sağlanmıştır (Beycioğlu ve Dönmez, 2009). Mesleki faaliyetlerin denetlenmesi sürecini kolaylaştırmak ve kalitesini artırmak üzere MEB rehberler yayımlamıştır. Rehberlerdeki eksiklikler, sorunlar alanyazındaki çeşitli çalışmalarca (Akbal ve Toprakçı, 2021; Akçay Güngör, 2020; Altunay ve Özer, 2021; Beytekin ve Kaynar, 2021; Kahraman, 2020; Ölmez Ceylan ve Yıldız, 2021; Ölmez Ceylan ve Algam, 2020; Özdemir ve Altuntaş, 2021; Özdemir, Özkanlı ve Altuntaş, 2021; Tonbul ve Çalışkan, 2021; Tonbul ve Ödemiş Keleş, 2020; Tonbul ve Ata Çiğdem, 2020; Toprakçı ve Bakır, 2020; Toprakçı ve Bulut, 2021; Toprakçı ve Özerten, 2020; Turan ve Çil, 2021) ortaya konmuştur.

Belirtmek gerekir ki bir eğitim kurumunu geliştirmek üzere rehberlik faaliyetlerinin yapılabilirliğinin yanında özellikle kurum personelinin örgütün ve onun da içinde bulunduğu çevreyle uyumlu, üretken ve gayretli çalışması her zaman mümkün olamamakta mali (Toprakçı ve Bakır, 2019) ve

personel sorunları da ortaya çıkabilmektedir. Denetimin bir boyutu da bu sorunlarla ilgili harekete geçilmesidir. Kamu hizmetlerini memurlar/personel devlet adına yürütürler ve devletin temsilcisi konumundadırlar. Bu yüzden memurların tutum ve davranışları devlete yaraşır bir şekilde olmalıdır. Devlete olan güvenin zedelenmemesi, kamu hizmetlerinin sağlıklı bir biçimde yürütülmesi için devlet memurlarının uyması gereken bazı kural ve kanunlar bulunmaktadır (Kayıkçı, 2016; Taymaz, 2010) Bu konuya *Devlet Memurları Kanunu*'nda aşağıdaki şekikde vurgu yapılmaktadır:

Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve yönetmeliklerin devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 125' inci maddede sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir (Devlet Memurları Kanunu, 1965).

657 Sayılı *Devlet Memurları Kanunu*'na incelendiğinde memurların kanunlara uymaması durumunda disiplin cezalarıyla karşı karşıya kalacağı yukarıda belirtildiği şekliyle vurgulanmıştır. Yine aynı kanunun 125. Maddesi'nde disiplin cezaları; uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve devlet memurluğundan çıkarma şeklinde sıralanmıştır. Disiplin, yasalara, düzenle ilgili yazılı ve yazısız kurallara titizlik ve özenle uyulması durumudur (TDK, 2022). Disiplin cezası ise bir kurumda memurların düzen bozucu davranış ve eylemlerine karşı uygulanan yaptırımlardır. Memurların bu davranış ve eylemleri aynı zamanda ceza yasalarına göre suç teşkil ediyorsa memur hakkında disiplin kovuşturmasıyla beraber ceza kovuşturması da yapılabilir (Gözübüyük, 2016).

Söz konusu disiplin işlemleri inceleme ve soruşturma kavramları ile ifade edilir. Soruşturma, henüz açığa çıkmamış bir konu üzerinde ilgili kişilerden ve tanıklardan bilgi ve belge toplayarak olayın çözülüp aydınlatılmasını sağlamaktır. İnceleme ise ihbara veya şikâyete konu olan hususları açığa çıkarmak için aksaklık ve noksanlıkların ilgili mevzuat yönünden irdelenmesi ve değerlendirilmesidir (Aslan ve Uygur, 2021). 4483 Sayılı *Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun (1999)* gereğince; memurlar görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmektedirler. Bu kanunda memuru yargılarken nasıl bir süreç izleneceği ve hangi makamlardan onay alınacağı açık bir şekilde belirtilmiştir.

Eğitim çalışanları özelinde düşünürsek normal şartlar altında eğitim kurumlarında denetim, rehberlik, inceleme ve soruşturma işlemleri eğitim müfettişleri eliyle yapılmaktadır. Fakat Milli Eğitim Bakanlığı uzun zamandır eğitim müfettişi istihdamı yapmadığı için il milli eğitim müdürlüklerinde çok az sayıda eğitim müfettiş bulunmaktadır. Eğitim müfettişi sayısının az olması sebebiyle de il milli eğitim müdürlükleri, okullarda öğretmenlerin ders denetiminin (Altunay, 2020; Beytekin ve Tas, 2017; Tonbul ve Baysülen, 2017) yanında inceleme ve soruşturma görevlerini okul müdürlerine vermektedir. Okul müdürleri ilçelerde kaymakam, illerde vali tarafından bu inceleme ve soruşturma dosyalarına muhakkik olarak görevlendirilmektedirler. Muhakkik, gerçeği araştıran ve soruşturmacı kişi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Okul müdürlerine verilen bu görevin yasal dayanağı *5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu*'dur. Söz konusu kanunda bu durum şöyle açıklanmıştır:

Vali, dördüncü maddenin son fıkrasında belirtilen adli ve askeri teşkilat dışında kalan bütün devlet daire, müessese ve işletmelerini, özel işyerlerini, özel idare, belediye köy idareleriyle bunlara bağlı tekml müesseseleri denetler, teftiş eder. Bu denetleme ve teftişi bakanlık veya genel müdürlük müfettişleriyle veya bu dairelerin amir ve memurlarıyla da yaptırabilir (İl İdaresi Kanunu, 1949).

Kanunun ilgili maddesinde bulunan "müfettişler veya amir ve memurlar" ibaresi, inceleme ve soruşturma dosyalarının okul müdürlerine hatta müdür yardımcılara ve öğretmenlere verilmesinin yolunu açmıştır. Denetim, inceleme ve soruşturma uzmanlık gerektiren kapsamlı işlerdir. Eğitim müfettişlerinin yetiştirilme süreci bu işin niteliğine göre ayarlanmıştır. Bir müfettiş yazılı ve sözlü sınavı kazanır. Kazandıktan sonra eğitim müfettiş yardımcısı olarak işe başlar. Eğitim müfettiş yardımcısı 3 yıllık çok ciddi bir eğitimden geçer ve tekrardan yazılı ve sözlü sınava tabi tutulur. Ancak bu sınavları da başarıyla geçerse eğitim müfettişi olur (Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği, 2022). Böyle meşakkatli bir süreçten geçen ve çok ciddi eğitimler alarak yetiştirilen eğitim müfettişleri yerine, bir haftalık hizmet içi eğitim alan okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi ve bu okul müdürleri aracılığı ile denetim ve rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi okul müdürlüğü görevlerine de zarar verebilmektedir. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okuldaki yönetim

işlerine ve inceleme ve soruşturma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine olan etkilerini belirlemek ve okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözümleri bulmak amacıyla yapılan bu çalışmanın, alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu doğrultuda, araştırmanın amacı; okul müdürlerinin görüşlerine dayalı olarak okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin, okuldaki yönetim işlerine, inceleme ve soruşturma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine olan etkilerinin belirlenmesi ve okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik olarak okul müdürlerinin çözüm önerilerinin ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerine ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Okul müdürlerinin yürüttükleri inceleme ve soruşturma sonunda hazırladıkları dosyaların usul ve esas yönünden sağlıklı bir şekilde hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleri nasıldır?
3. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmeleri okul müdürlerinin verimini nasıl etkilemektedir?
4. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel araştırma (Bütün, 2014; Sönmez ve Alacapınar, 2019) temelinde görüşme yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışmanın deseni durum çalışması (çoklu durum çalışması) şeklindedir. Durum çalışmaları, bir veya birden fazla olayı derinlemesine inceleme fırsatı veren yöntemler olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca durum çalışmaları, bir olayın zaman ve mekâna bağlı olarak açıklandığı, betimlendiği veya özelleştirildiği yöntemlerdir. Literatürde durum çalışmalarına örnek olay çalışması veya vaka çalışması da denmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020; Bütün, 2014). Birden fazla durum veya katılımcı grupları üzerinde yapılan araştırmalar ise çoklu durum çalışması olarak tanımlanır (Leymun, Odabaşı ve Yurdakul, 2017; Subaşı ve Okumuş, 2017).

Çalışma Grubu

Bir araştırmada tüm gözlem sonuçlarına ulaşmak genellikle mümkün olmayabilir. Çünkü gözlem sonuçlarının hepsine ulaşmaya çalışmak çoğu zaman yüksek bir maliyet gerektirir. Böyle durumlarda evreni temsil edebilecek ve evren içinden uygun yöntemlerle seçilen veri gruplarıyla çalışılır. Bu veri gruplarına örneklem denir (Şahin, 2014). Araştırma kapsamında olan olgu, nesne ve bireylerin tümüne evren, bu evreni temsil edecek nitelik ve niceliğe sahip olan ve uygun yöntemlerle seçilenlere de örneklem denir. Ama ne fen ne de sosyal bilimlerde hiçbir örneklem evreni tümüyle temsil edemez (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Ancak örneklem belirlenirken evreni temsil edebilme gücünün yüksek olmasına dikkat edilir.

Bu araştırmada amaçlı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmacının ilgili evrenin özelliklerini belirlediği ve araştırmanın amacına uygun olan katılımcıların seçildiği örnekleme amaçlı örnekleme denir (Budak ve Budak, 2014; Şahin, 2014). Amaçlı örneklemin türlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme, incelenen problemle ilgili kendi içinde benzeşik farklı durumları ortaya koymayı amaçlayan, farklılıkları tespit etmek için geniş çaplı durumları ve önemli ortak örüntüleri belirleyen örneklemedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020; Baltacı, 2018). Bu doğrultuda araştırmada çeşitliliği arttırmak için farklı yaş grubundan, farklı cinsiyetten, farklı hizmet yılından ve farklı okul türlerinden olan müdürler seçilmiştir. Çalışma grubu en az 5 inceleme ve soruşturma dosyası alan ve bu dosyaları bitirip teslim eden okul müdürlerinden oluşturulmuştur. Böylelikle araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa'nın merkez ilçelerinde yapan okul müdürlerinden oluşturulmuştur. Çalışma grubu Şanlıurfa'nın merkez ilçelerinde anaokulu, ilkököl, ortaokul ve lise olmak üzere 34 farklı okulda görev yapan 34 okul müdüründen oluşmaktadır. Çalışma grubuna dâhil edilen 34 okul müdürüne de ulaşılmıştır. Gizliliği sağlamak adına müdürler; M1, M2, M3, M4...M34 şeklinde kodlanmıştır. Müdürlerden oluşan çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler

Eğitim Kurumunun Türü	Cinsiyet		Mesleki Kıdem (Yıl)					Öğrenim Durumu		
	Kadın	Erkek	1-5	6-10	11-15	16-20	21 ve üzeri	Lisans	Y.Lisans	Doktora
Anaokulu	3	10	-	4	5	3	1	13	-	-
İlkokul	-	9	-	-	1	3	5	7	2	-
Ortaokul	2	5	-	1	3	2	1	4	3	-
Lise	1	4	-	4	-	1	-	2	3	-
Toplam	6	28	-	9	9	9	7	26	8	-

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada, verilerin toplanması yüz yüze görüşmelerle yapılmış ve görüşmeler yazılı olarak kayda alınmıştır. Toplanan verilerin hepsi elektronik ortamda bilgisayara aktarılarak 'Times new roman' yazı tipi ve 12 puntuyla toplam 22 sayfa ve 3906 kelimedenden oluşan tüm görüşler kayıt altına alınmıştır. Görüşme formu için gerekli alanyazın taraması yapıldıktan sonra konuyla ilgili kuramsal çerçeve belirlenmiştir. Daha sonra çalışma grubu dışından 4 okul müdürüyle ön görüşme yapılmıştır. Ön görüşmede muhakkik olarak görevlendirilen okul müdürlerinin, görevi yerine getirirken yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri saptanmaya çalışılmıştır. Ön görüşme neticesinde bir taslak görüşme formu hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuş, uzmanlardan gelen öneri ve düzeltmelerden sonra taslak son halini almıştır. Günümüzde nitel verilerin analizi oldukça tartışılan bir konudur. Bu yüzden nitel veri analizinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için veri analizi metodlarını iyi bilmek gerekir. Bu da daha önce yapılan araştırmaların detaylı bir şekilde incelenmesi ve alanyazının iyi bir şekilde taranmasıyla mümkündür (Turgut, 2014). Nitel veriler uzun süren çalışmalar neticesinde toplanır, toplanan bu veriler genellemeler yapabilmek için tümevarım yöntemi kullanılarak sentezlenir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu araştırmada içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde metnin, belgenin iyi bir şekilde irdelenmesi, bu irdemeler neticesinde ortaya çıkan verilerin bir biriyle ilişkili kategorilere ayrılması gerekmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2019). İçerik analizi yöntemini kullanan araştırmacılar sorunu sistematik ve tarafsız bir şekilde sunmayı hedeflemektedirler (Koçak ve Arun, 2006). Sosyal bilimler alanında çok sık kullanılan tekniklerden biri olan içerik analizi tekniğinde içerik bazı kurallarla daha küçük içerik kategorilerine ayrılır, daha sonra objektif ve sistematik şekilde belirli çıkarımlar yapılır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020).

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmacılar bir çalışmanın geçerliğinden söz ediyorlarsa genel olarak çalışmanın mantıklı, inandırıcı, güvenilir ve savunulabilir olduğundan söz ediyorlardır (Öztürk, 2014). Nitel araştırmacı, araştırma sürecinde uygun yöntem ve teknikleri kullanmalıdır. Elde edilen verileri, süreci, araştırma sonunda inandırıcılığı sağlamak adına açık ve anlaşılır bir şekilde sunmalıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Bir ölçme sonucunun geçerli olup olmaması, amaçlanan ölçmenin gerçekleşip gerçekleşmemesiyle ilgilidir. Ölçülmek istenilen niteliğin doğru bir şekilde ölçülmesi, geçerlik kavramıyla ilişkilidir. Bir ölçme aracı hangi amaç için geliştirilmişse o amaca hizmet etmeli ve o amacı gerçekleştirmek için kullanılmalıdır (Ellez, 2014). Nitel araştırmalarda güvenirlilik ise, çalışma yapılan ortamda ortaya çıkan her şeyi veri olarak kaydetmek demektir. Detaylı kayıtların alınması, ses ve görüntü kayıtlarının tutulması veya katılımcı görüşlerine herhangi bir ekleme yapmadan olduğu gibi yer verilmesi güvenirliliği arttırmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu araştırmada geçerliği sağlamak adına veriler maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Çeşitliliği arttırmak adına farklı yaş grubundan, farklı cinsiyetten, farklı hizmet yılından, farklı okullardan ve farklı eğitim kademelerinden okul müdürleri seçilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce okul müdürlerine görüşme formuyla ilgili bazı bilgiler verilerek görüşme formu açıklanmaya çalışılmıştır. Görüşme esnasında ara ara verilen bilgiler özetlenerek doğru anlaşılıp anlaşılmadığı katılımcılara teyit ettirilmiştir. Veriler uzun süreli etkileşim içerisinde elde edilmiştir. Araştırmacının tarafsız olduğunu göstermek için araştırmacının yöntem bölümünde "Araştırmacının Rolü" başlığı açılarak; araştırmacının konuya bakış açısı, araştırma içindeki rolü, okul müdürleriyle olan iletişimi

detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken ve veriler analiz edilirken uzman görüşü alınmıştır. Bulgular ve yorum bölümünde oluşturulan temaların frekansları belirlenmiştir.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak adına; görüşme sonrası belirli aralıklarla elde edilen veriler karşılaştırılmış, tutarsızlık olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmacının izlediği yöntemler, veri toplama ve analiz süreçleri ayrıntılı bir şekilde tanımlanmış ve toplanan ham veriler saklanmıştır. Bazı yerlerde okul müdürlerinin direkt ifadelerine yer verilmiştir. Bireysel varsayım ve ön yargıların araştırmaya yansıtılmaması sağlanmaya çalışılmıştır. Okul müdürlerinin vermek istedikleri mesajların anlamları bozulmadan aktarma işlemi gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin her bir soruya verdikleri cevaplar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan yeni kavramlarla yeni temalar oluşturulmuştur. Temalar için açıklamaların olduğu tablolar oluşturularak frekanslar belirlenmiş ve elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Ara ara katılımcıların direkt ifadelerine yer verilerek güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır.

Araştırmacının Rolü

Bilimsel bilgi insandan bağımsız ve nesnel olmalıdır. Araştırmacı doğruyu arama yolunda kişisel eğilim, istek ve önyargılarından arınmalı, olguları olduğu gibi ortaya koymayı becerebilmelidir (Yolcu, 2014). Nitel araştırmalarda araştırmacı, bir kâşif gibi gerçeğin izini sürer, katılımcılara ait öznel bakış açılarını yakalamaya çalışır, olgu ve olayları doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde irdeler (Karataş, 2015). Nitel araştırmacı veri toplarken araştırmaya bizzat katılan, katılımcılarla birebir görüşen ve onlarla etkileşime geçen kişidir. Nitel araştırmacı araştırılan konuyla ilgili kendi fikirleri vardır. Fakat veri toplama aşamasında bu fikir ve düşünceleriyle araştırmaya katılan katılımcıları etkilememelidir. Nitel araştırmacı katılımcıların kendi görüş ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edebilmeleri için onlara özgür bir ortam sunmak zorundadır. Kendi görüş ve düşüncelerini yeri geldiği zaman açık ve şeffaf bir şekilde ifade edebilmeli ve tarafsız olmalıdır.

Bu çalışmayı yürüten araştırmacı, Milli Eğitim Bakanlığı'nda sırasıyla öğretmenlik, müdür yardımcılığı ve okul müdürlüğü yapmıştır. Aynı zamanda muhakkik olarak görevlendirilen, inceleme ve soruşturma dosyaları hazırlayan bir okul müdürüdür. Bu yüzden okul müdürlerinin karşılaşmış oldukları sorunlar hakkında deneyimlidir ve konuyu bilen bir araştırmacıdır. Araştırmacıya ait bu bilgi ve deneyimlerin araştırma sürecine olumlu katkılar sağladığı düşünülmektedir.

BULGULAR

1- Okul Müdürlerinin Muhakkik Olarak Görevlendirilmelerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerine ilişkin görüşleri nasıldır?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin müdür görüşlerini almak için görüşmede müdürlere "Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve okul müdürlerinden görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Bu duruma ilişkin okul müdürlerinin görüşleri Tablo 2'de verilmiştir.

Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerine ilişkin müdür görüşlerine baktığımızda, müdürler bu durumu çoğunlukla olumsuz olarak değerlendirmektedirler. Müdürlerin hemen hemen hepsi okuldaki yönetim işlerinin aksadığından bahsetmektedir. Bu durumun olumlu taraflarının olduğunu söyleyen müdürler bile olumlu görüşleriyle beraber birçok olumsuz görüş bildirmişlerdir. Görevlendirmelerin tamamen olumlu olduğunu söyleyip hiçbir olumsuz tarafının olmadığını belirten bir müdür bulunmamaktadır. Müdürlerin çoğu bunu angarya bir iş olarak görmekte, okul müdürlerinin bu işi yapabilecek mesleki beceriye sahip olmadıklarını ve bu işin uzmanı olmadıklarını düşünmektedirler. Ayrıca okul müdürlerinin çeşitli sebeplerden dolayı objektif olmadıkları görüşü de öne çıkan görüşler arasındadır.

Tablo 2. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerine ilişkin müdür görüşleri

Tema: Muhakkiklik görevi	Müdürler	f
1. Olumlu tarafları var	M3, M7, M8, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M22, M25, M26,	15
<i>Okul müdürleri mevzuatı öğrendikleri için</i>	M3, M8, M9, M22, M25, M26, M27, M31, M33	9
<i>Okul müdürlerinin sosyalleşmesi adına olumlu bir katkı sunmaktadır</i>	M3, M26, M31, M33	4
<i>Okul müdürlerinin sahada aktif çalışıyor olmaları ve işleyişe hâkim olmaları adına olumludur</i>	M15, M16, M17, M31	4
<i>Okul müdürlerinin tecrübe kazanması adına olumludur</i>	M7, M8, M26	3
<i>Görevlendirmelerin tek olumlu tarafı il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin iş yükünü azaltmasıdır</i>	M12	1
2. Hiçbir olumlu tarafı yok	M1, M2, M4, M5, M6, M11, M13, M14, M18, M19, M20, M21, M23, M24, M28, M29, M30, M32, M34	19
3. Olumsuz tarafları var	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22, M23, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M33, M34	34
<i>Okuldaki yönetim işlerini ve eğitim-öğretimi aksatmaktadır</i>	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M33, M34	33
<i>Okul müdürleri bu işin uzmanı değildirlir</i>	M2, M3, M5, M6, M7, M8, M9, M11, M12, M13, M14, M19, M20, M21, M22, M23, M24, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M34	24
<i>Angarya bir iş, ekstra iş yükü</i>	M1, M2, M3, M4, M5, M7, M11, M12, M16, M18, M19, M20, M22, M24, M25, M26, M28, M29, M30	19
<i>Maddi manevi hiçbir getirisi ve katkısı bulunmamaktadır</i>	M1, M4, M5, M9, M10, M12, M15, M16, M17, M18, M24, M26, M30, M33,	14
<i>Okul müdürleri objektif olamamaktadırlar</i>	M3, M8, M9, M15, M16, M17, M23, M25, M26, M32	10
<i>Okul müdürlerine nitelikli bir eğitim verilmemiştir</i>	M2, M7, M11, M12, M21, M31, M33, M34	8
<i>Okul müdürlerinin görevlendirilmesi etik ve ahlaki değildir</i>	M1, M6, M7, M11, M14, M15, M30,	7
<i>Okul müdürlerinin maddi kayıplar yaşamasına neden olmaktadır</i>	M9, M12, M16, M17, M18, M28, M32	7

Olumsuz görüşlere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Müfettişlerin yapması gereken bir işi bir haftalık eğitimle okul müdürlerine yaptırıyorlar. İnsanların kaderini etkileyen bu soruşturmaların bir haftalık bir eğitim almış okul müdürlerine verilmesini doğru bulmuyorum. Ücret dahi verilse bu iş okul müdürlerine verilmemeli."(M11)

"Okul müdürleri bu dosyalara harcadığı zamanı eğitim öğretimden alıyor ve eğitim öğretime zaman harcıyıyorlar."(M17)

"Mezuniyetimiz bu alanı kapsamıyor, bu işin uzmanı değiliz. Okulun maddi ve eğitimle ilgili birçok sorunu varken biz bu işleri bırakıp muhakkiklik dosyalarıyla uğraşyoruz.(M9)

"Teknik anlamda konuya hâkim olunmadığından lehte ve aleyhte mağduriyetler oluşmaktadır.(M8)

"Okul müdürleri dosyaları hazırlarken gidip müfettişlerden bilgi alıyorlar. Yani okul müdürleri kâtiplik yapıyorlar. Bu iş ciddi bir eğitim alınmasını gerektiren bir iş.(M21)

"Okul müdürlerinin okul müdürlüğü diye bir görevi ve yapması gereken bir sürü işi var. Müdürler bu sorumlulukları bırakıp kendi işi olmayan, görev tanımında da bulunmayan, istisnai olarak verilmesi gereken bir görevi sürekli olarak yürütmek zorunda kalıyorlar."(M27)

"Bunlar hukuki meseleler. Verilen eğitim çok niteliksiz. Mesele sadece ifade almak ve belge toplamak olsa tamam. Ama bir de raporlaştırma var, ceza verme süreci var."(M2)

"Veliler okul müdürü dışında kimseyi dinlemiyorlar. Tek muhatap olarak okul müdürünü görüyorlar. Müdür okuldan gidince bu işler de aksıyor. Muhakkiklik dosyası yüzünden 3 gün boyunca okula peçete alamadım."(M29)

"Ben bir okul müdürü olarak karar vereceğim zaman her zaman müdürden yana oyumu kullanırım. Bu adaletli bir yaklaşım değildir. Bir şekilde müdürün tarafını tutmak zorunda kalıyorsun."(M23)

Müdürlerin bir kısmı okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin olumlu taraflarının da olduğunu belirtmişlerdir. Olumlu görüşlerin arasında en çok dile getirilen görüş okul müdürlerinin mevzuatı öğrenmesi görüşüdür. Bazı müdürler de görevlendirmelerin, okul müdürlerini sosyalleştirdiğini, okul müdürlerine tecrübe kazandırdığını düşünmektedirler. Okul müdürlerinin sahada aktif bir şekilde çalışmaları ve işleyişe hâkim olmaları nedeniyle bu durumu olumlu gören okul müdürleri de bulunmaktadır. Olumlu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Sosyal çevremiz artıyor. Ortak görev aldığımız arkadaşlarla hala görüşüyorum."(M3)

"Okul müdürleri iş ve işleyişe hâkim oldukları için daha sağlıklı bir soruşturma yürütüyorlar."(M15)

"Okul müdürleri sahada aktif çalıştıkları için bu işe daha hâkimler."(M16)

"Okul müdürleri mevzuatı öğreniyorlar. Meslek grubundan farklı insanları tanımış oluyorlar. Bu görevlendirmeler, müdürlerin adalet duygusunu geliştiriyor. Ayrıca müdürün yazım dilini geliştiriyor ve olayları aktarma gücünü artırıyor."(M26)

"Diğer okullardaki sorunları görüp tecrübe ediniyoruz. Aynı sorunların kendi okulumuzda yaşanmasını önlemiş oluyoruz."(M8)

"Okul müdürleri bölgeyi ve coğrafyayı daha iyi bildikleri için olumlu görüyorum."(M17)

2- Okul Müdürleri Tarafından Hazırlanan İnceleme ve Soruşturma Dosyalarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Okul müdürlerinin yürüttükleri inceleme ve soruşturma sonunda hazırladıkları dosyaların usul ve esas yönünden sağlıklı bir şekilde hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleri nasıldır?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin müdür görüşlerini belirlemek amacıyla görüşmede müdürlere "Okul müdürleri tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarının usul ve esas yönünden sağlıklı bir şekilde hazırlandığını düşünüyor musunuz? Neden?" sorusu yöneltilmiş ve görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Bu duruma ilişkin müdür görüşleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Okul müdürleri tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarına ilişkin müdür görüşleri

Tema: İnceleme ve soruşturma dosyaları	Müdürler	f
1.Sağlıklı bir şekilde hazırlandığını düşünmüyorum	M1, M2, M4, M5, M6, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M17, M20, M21, M23, M24, M26, M27, M28, M29, M30, M32, M34	25
Okul müdürleri bu konuda yeterli bilgi ve deneyime sahip değiller	M1, M2, M4, M5, M6, M8, M9, M11, M13, M14, M15, M20, M23, M24, M27, M28, M29, M30, M32, M34	20
Torpil ve adam kayırma olduğunu düşünüyorum	M4, M5, M6, M10, M11, M12, M14, M17, M24, M26, M27, M28, M30,	13
Baskılar ve dayatmalar oluyor, yukarıdan emirler gelebiliyor	M4, M6, M10, M21, M26, M34	6
Okul müdürleri ciddi bir eğitimden geçmedikleri için yanlış kararlar alıyorlar	M11, M13, M23, M29	4
Okul müdürlerinin amacı verilen dosyayı bir an önce bitirmek ve kurtulmak	M1, M5, M27, M29	4
Bu dosyalar okul müdürlerine zorla veriliyor	M5, M9, M14, M28	4
Okul müdürleri bu işin hukuki boyutlarını bilmiyorlar	M20, M28, M32	3
2. Sağlıklı bir şekilde hazırlandığını düşünüyorum	M3, M7, M16, M18, M19, M22, M25, M31, M33	9
Okul müdürleri bu işi çok iyi yapıyorlar, adil ve tarafsızlar	M3, M7, M16, M18, M25, M31	6
İl ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinde hazırlanan dosyaların denetimini yapan komisyonlar var	M3, M7, M19, M22, M31	5
Belirli bir mevzuat var. Okul müdürleri dosyaları mevzuata göre hazırlıyorlar	M7, M16, M25, M33	4

Okul müdürleri tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarına ilişkin müdür görüşlerine baktığımızda, müdürlerin büyük bir çoğunluğu hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmediğini düşünmektedir. Dosyaları hazırlayan okul müdürlerinin bu konuda yetersiz ve bilgisiz oldukları, gerekli hukuki bilgiye sahip olmadıkları görüşü hâkimdir. Ayrıca dosyaları yürüten okul müdürlerine baskı ve dayatmaların olduğu, bazı kişilerin kayırıldığı, görüşü de öne

çıkan görüşler arasındadır. Bu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Hayır düşünmüyorum. Okul müdürleri dosyayı kapatıp kurtulmanın derdindeler. Ceza alması gerekenler ceza almayabiliyor. Çoğu zaman suç unsuru olan şeylerin bile farkına varılmıyor."(M27)

"Bu işin hukuki boyutları var ve bu konuda müdürler yetkin değiller. İlçelerde komisyonlar var ama o komisyondaki üyeler de okul müdürlerinden oluştuğu için sağlıklı değerlendirmeler olmuyor. Normalde bir ifade almanın bile usulü, esası var. Biz bunlardan bile haberdar değiliz."(M32)

"6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda bile hâkim bir ilişkisi, iletişimi olduğu davada objektif olamayacağını düşündüğünde çekilebiliyor. Ama müdürlerin hepsi aynı bölgede birbirleriyle arkadaş olmasına rağmen dosyadan çekilemiyorlar."(M28)

"Hayır düşünmüyorum. Bu dosyalar yürütülürken hatır gönül işleri devreye giriyor. Üstten bazı dayatmalar oluyor."(M26)

"Hayır düşünmüyorum. Çünkü okul müdürlerinden çok, komisyonlar dosyalara müdahale ediyorlar. Tüm dosyalar onların istediği gibi şekilleniyor."(M21)

"Özellikle doğu ve güneydoğuda yapılan incelemeleri sağlıklı bulmuyorum. Çünkü ahbap çavuş ilişkisi ve dost akraba ilişkileri çok yaygın."(M17)

"Adam kayırmacılık, hemşericilik oluyor. Okul müdürleri tarafsız olamıyorlar. Bazı dosyalar örtbas ediliyor. Müfettiş olsa gerekirse hem şube müdürüne hem okul müdürüne ceza verebilir. Ama okul müdürleri çok fazla ceza verme taraftarı değiller."(M12)

"Siyasi baskılar olabiliyor. Yukarıdan emirler gelebiliyor. Muhakkikler etki altında kalıyorlar. Dosyaları adamına göre seçip veriyorlar."(M10)

"Okul müdürleri işi bilmiyorlar. Mevzuata yeterince hâkim değiller. Kendilerine güvenmiyorlar. Bu yüzden komisyonun direktiflerine göre hareket ediyorlar. İnsanların kaderlerini belirleyen bu dosyaları, okul müdürleri angarya iş olarak görüyorlar. Dolayısıyla bu dosyalardan sağlıklı bir sonuç çıkmaz."(M14)

"Bu görev okul müdürlerine zorunlu olarak verildiği için okul müdürleri bu dosyaları bitirip kurtulmanın derdinde. Olumsuz bir durum olduğunda bile müdürler bir an önce dosyayı bitirip işlerine bakmayı düşünüyorlar." (M5)

Müdürlerin bir kısmı okul müdürleri tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarının sağlıklı bir şekilde hazırlandığını düşünmektedir. Bu müdürler, okul müdürlerinin bu işi bir müfettiş kadar iyi yaptığını savunmaktadırlar. Dosyaların sağlıklı bir şekilde yürütüldüğünü savunan müdürlerin büyük bir kısmı, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinde bulunan komisyonların dosyaların denetimini yaptığını bu yüzden dosyalarla ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığını söylemektedir. Bu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Bence müfettiş kadar iyi hazırlıyoruz. Tecrübe kazandıkça daha da iyi oluyor."(M3)

"Bu dosyaların hazırlanması için belli bir prosedür var. Okul müdürleri de bu prosedüre uyuyorlar. Herhangi bir sıkıntı yaşanmıyor. Okul müdürleri bu işi yaptıkları için işler daha hızlı ilerliyor. Çünkü yeterince müfettiş yok. Dosyalar yıllarca askıda kalmıyor, kısa sürede sonuçlanıyor."(M16)

"Okul müdürleri bu işi müfettişlerden bile iyi yapıyorlar. Benim takibini yaptığım hiçbir dosya, usul ve esas yönünden hatalı bulunup bana geri iade edilmedi."(M18)

"Evet düşünüyorum. Çünkü il ve ilçedeki komisyonlar gerekli incelemeleri yapıyor. Herhangi bir sorun varsa düzeltilmesini talep ediyor."(M22)

"Okul müdürleri, tarafsız bir şekilde tüm tarafları dinliyorlar ve tarafların ifadelerini alıyorlar. Ayrıca muhakkiklerin vermiş olduğu kararlar, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerindeki komisyonlar tarafından inceleniyor ve eksikler tamamlanıyor."(M31)

3- Okul Müdürlerinin Muhakkik Olarak Görevlendirilmelerinin Okul Müdürlerinin Verimine Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmeleri okul müdürlerinin verimini nasıl etkilemektedir? şeklindedir. Buna ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşlerini belirlemek için görüşmede onlara "Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmeleri okul müdürlerinin verimini nasıl etkilemektedir?" sorusu yöneltilmiş ve müdürlerden görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Bu duruma ilişkin müdür görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okul müdürlerinin verimine ilişkin müdür görüşleri

Tema: Okul müdürlerinin verimine etkileri	Müdürler	f
1.Verimi olumsuz etkilemektedir	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M16, M17, M19, M20, M21, M22, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M33, M34	31
Okuldaki işlere zaman kalmıyor	M1, M3, M4, M9, M10, M11, M12, M13, M20, M21, M22, M24, M25, M27, M31, M32, M33	17
Boşa zaman kaybı	M1, M3, M4, M6, M11, M12, M14, M19, M20, M22, M25, M26, M32, M34	14
Okul müdürlerinin motivasyonunu düşürüyor	M7, M10, M12, M14, M20, M25, M26, M29, M30	9
Okul müdürlerinin kaygı ve stres yaşamasına neden oluyor	M2, M4, M7, M8, M11, M13, M19, M28,	8
Okul müdürlerinin okula ve mesleğe olan bağlılığını düşürüyor	M7, M8, M29, M32,	4
Eğitimin kalitesini düşürüyor	M24, M25	2
2.Verimi olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünmüyorum	M15, M18, M23	3
Verilen görevi işimin bir parçası olarak görüyorum	M15, M18	2

Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okul müdürlerinin verimine etkisine baktığımızda, müdürlerin tamamına yakını verimi olumsuz etkilediğini söylemektedir. Verimi olumsuz etkileyen bu görevlendirmelerin, aynı zamanda müdürlerin motivasyonunu da düşürdüğü ifade edilmektedir. Müdürler, bu görevlendirmeler yüzünden okul müdürlerinin büyük kaygı ve stres yaşadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca okul müdürlerinin okula ve mesleğe olan bağlılığını düşürdüğü görüşü de, müdürler tarafından dile getirilen görüşler arasındadır. Bu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Bu işten nefret ediyoruz, uğraşmak istemiyoruz. Telefon çaldığında yine bir dosya verilecek diye korkuyoruz. İnsanı huzursuz ediyor."(M2)

"Angarya bir iş olarak görüyorum. Soruşturmaya bakınca her şeyden elimi çekmek zorunda kalıyorum. Sanki okulda çalışmıyor gibiyim. Ben buradayım ama aslında burada değilim. Çünkü muhakkiklik görevim var aklım hep orda."(M4)

"Aynı zamanda motivasyonumuzu da düşürüyor. Bu işi keyifle yapan bir okul müdürü olduğunu düşünmüyorum."(M7)

"Psikolojik bir stres oluşuyor ve kaygılar meydana geliyor. Ekstra bir zaman ayırmanın bende oluşturduğu bask, verimimi düşürüyor."(M11)

"Verimi olumsuz etkiliyor. Başarıyı düşürüyor. Eğitimin kalitesini azaltıyor. Okul müdürleri okullarından uzak kalıyorlar."(M24)

"Bu durum, okul müdürlerinin verimini olumsuz etkiliyor. Dosya verildiğinde, bu Allah'ın belası iş nerden çıktı diye kara kara düşünüyorum ve moralim bozuluyor."(M28)

"Olumsuz etkilemektedir. Okul müdürlerinin motivasyonunu düşürmektedir. Müdürlerin okula ve mesleğe olan bağlılığını azaltmaktadır. Dosyalar zorla ve emrivakiyle verilmektedir."(M29)

"Olumsuz etkiliyor. Okul müdürleri bilmedikleri işi yapıyorlar. İş tatminini düşürüyor. Kendi işimizi yapmamıza engel oluyor. Okulda duramıyoruz. Zaman kaybı."(M32)

"Nefret ediyorum. Sırf bu yüzden müdürlüğü bırakmak istiyorum."(M34)

"Okul müdürleri strese giriyorlar. Dosyalar çok farklı alanlardan geliyor. Birini öğreniyorsun başka bir dosya veriliyor. Danıştığımız müfettişlerin her biri farklı bir şey söylüyor. Bu da bizi çok yoruyor."(M8)

Müdürlerin çok az bir kısmı okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin, verimi olumlu ya da olumsuz etkilemediğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu müdürler, verilen görevi işlerinin bir parçası olarak gördüklerini, herhangi bir olumsuz durumla karşı karşıya kalmadıklarını belirtmişlerdir. Bu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Verimi olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Normal bir görev olarak görüyorum. Bu işin yapılması gerektiğini düşünüyorum."(M15)

"Olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünmüyorum. Verilen görevi işimin bir parçası olarak görüyorum."(M18)

4- Okul Müdürlerinin Muhakkik Olarak Görevlendirilmesi Konusunda Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi "Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir? şeklindedir. Görüşmede okul müdürlerine "Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Bu duruma ilişkin müdür görüşleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin müdür görüşleri

Tema: Çözüm önerileri	Müdürler	f
1. Bu uygulamaya devam edilmemelidir	M1, M2, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M11, M12, M13, M14, M17, M19, M20, M21, M22, M23, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M33, M34	29
<i>Müfettişlik sistemine geri dönülmeli ve müfettiş sayısı artırılmalıdır</i>	M1, M2, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M11, M12, M14, M17, M19, M20, M23, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M33, M34	26
<i>Son çare olarak bu görev illa verilecekse il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinde bir birim kurulmalı. Bu birime yeteri kadar okul müdürü alınmalı. Tüm dosyalar bu birimdeki müdürlere verilmeli. Bu müdürlerin tek işi bu olmalı, kendi okullarıyla bağlantıları kesilmeli ve kadrolarının bulunduğu okullara vekâleten başka müdürler görevlendirilmelidir</i>	M2, M4, M5, M7, M8, M9, M13, M14, M15, M17, M21, M22, M23, M25, M26, M30, M32, M34	18
<i>Bu görev illa okul müdürlerine verilecekse okul müdürleri nitelikli bir eğitimden geçmelidir</i>	M4, M5, M7, M8, M9, M13, M14, M17, M23, M25, M26, M32, M33	13
<i>Bu görev illa okul müdürlerine verilecekse okul müdürlerine belirli bir ücret ödenmelidir</i>	M2, M4, M9, M14, M17, M20, M22, M25, M26, M29, M31	11
<i>Milli eğitim müdürlükleri her konuyu soruşturma dosyasına dönüştürmemelidir</i>	M11, M22, M25	3
<i>Bu görev şube müdürlerine verilmelidir</i>	M4	1
<i>Bu görev bu alanda yüksek lisans veya doktora yapmış okul müdürlerine verilmelidir</i>	M28	1
<i>Yönetici ve öğretmenlere, protokol kuralları, mevzuat, etik, iletişim becerileri gibi hizmet içi eğitimler verilerek dosyalar açılmadan bu sorunların önüne geçilmelidir</i>	M11	1
2. Bu uygulamaya devam edilmelidir	M3, M10, M15, M16, M18	5
<i>Yeterliliği olan okul müdürlerinin hepsi müfettiş kadrolarına alınmalıdır</i>	M3, M10, M18	3
<i>Okul müdürlerine nitelikli bir eğitim verilmelidir</i>	M15	1
<i>Okul müdürlerine bu iş için belirli bir ücret verilmelidir</i>	M16	1
<i>Adil olmayan ve kinci olan okul müdürlerine bu görev verilmemelidir</i>	M10	1

Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerine baktığımızda, müdürlerin büyük bir çoğunluğu okul müdürlerine bu görevlerin verilmemesi gerektiğini söylemiştir. Müdürler aynı zamanda eski sisteme geri dönülerek müfettiş sayıları artırılmalı demişlerdir. Son çare olarak bu görevlerin okul müdürlerine verilmesi kaçınılmaz ise, müdürlere göre milli eğitim müdürlüklerinde bu işe bakan hukuk birimleri oluşturulmalı, bu birimlere yeterli sayıda okul müdürü alınmalı tüm dosyalar bu birimdeki müdürlere verilmeli ve diğer okul müdürlerine herhangi bir dosya verilmemelidir. Birimdeki müdürlerin okullarına da vekâleten görev yapacak okul müdürleri görevlendirilmelidir. Böylece muhakkiklik görevini yerine getiren okul müdürlerinin tek işi bu olacak ve bu müdürlerin okullarındaki işler de aksamamış olacaktır. Bu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Bu görev illa verilecekse, il ve ilçelerde bir birim oluşturulmalı. Bu birime yeteri kadar okul müdürü görevlendirilmeli. Ve bu müdürler nitelikli bir eğitimden geçmeli. Muhakkiklik işini bu birimdeki okul müdürleri yapmalı ama bu birimdeki okul müdürleri kendi okullarına gitmemeli. Sadece bu dosyalarla

uğraşmalı. Bu işi yaptıkları içinde ekstra bir ücret almalı. Birimdeki okul müdürlerinin kadrolarının olduğu okullara vekâleten bir okul müdürü görevlendirilmeli.”(M4)

“Müfettişlik sistemine geri dönülmeli. Her il ve ilçede öğretmen sayısına göre müfettiş istihdam edilmeli. Müfettişlerin özlük hakları korunmalı, devlet bu adamlara sahip çıkmalı. Oluşabilecek baskılara karşı müfettişler korunmalı. Bu işin eğitimini almamış ve uzmanı olmayan okul müdürlerine bu görev verilmemeli.”(M12)

“Müfettişlik sistemine geri dönülmeli. Okul müdürlerine bu görev verilememeli. İlla verilecekse, bir muhakkiklik birimi oluşturulur ve 50 tane okul müdürü okuldaki işleri bırakılır. Bu müdürlerin kendi okullarıyla bir işleri kalmaz. Böylece okuldaki işler de aksamaz. Tek işleri bu dosyalar olur. Bu birimdeki müdürler iki üç günlük bir hizmet içi eğitim yerine akademik bir eğitim alırlar. Ve müdürlere ek ders ücreti, harcırah, ulaşım ücreti ödenir.”(M17)

“Okul müdürlerine bu görev verilmemeli. Çünkü müdürlerin bu işle ilgili bir uzmanlığı yok. İş ehline vermek gerekir. Bu işi yapan kişi sürekli yapıyor olmalıdır. Tek işi bu olmalıdır. Okul müdürleri bu işten anlamamaktadırlar.”(M29)

“Milli eğitimde arabuluculuk sistemi getirilmeli. Her konuyla ilgili soruşturma açılmamalı. Ayrıca haksız olan kişiden bakanlık para almalı. Bu parayla da muhakkiklere verilecek olan ücret karşılanmalı.”(M25)

“Müfettişlik sistemine geri dönülmeli. Okul müdürlerine muhakkiklik görevi verilmemeli. İlla verilecekse bile okul müdürlerine ekstra bir ücret verilmeli. Bu sayede okul müdürü bu konuda eğitimler alarak kendini geliştirebilir.”(M20)

“Müfettişlik sistemine geri dönülmeli. Okul müdürlerine muhakkiklik görevi verilmemeli. İl ve ilçe milli eğitim müdürlükleri her konuyu soruşturma dosyasına dönüştürmemeli. Müdür ve öğretmenlere, protokol kuralları, mevzuat, etik, iletişim becerileri gibi hizmet içi eğitimler verilerek dosyalar açılmadan bu işlerin önüne geçilmeli. Bir müfettiş ve bir müdüre bu görev verilebilir. Böylece müfettiş müdürü yetiştirmiş olur.”(M11)

Dikkat çeken bir diğer durum da şöyledir: Bu uygulamaya devam edilmeli ve devam edilmemeli diyen müdürler, bu iş için okul müdürlerine nitelikli bir eğitim verilmeli ve belirli bir ücret ödenmeli demişlerdir. Birinci grup görev verilmesi zaruriyse, kaçınılmazsa şartını koyarak görüşünü dile getirmiştir. İkinci grup ise bu görevlendirmeler zaten olmalı, bununla beraber nitelikli bir eğitim verilmeli ve bu iş için belirli bir ücret ödenmeli demiştir.

Son olarak bu uygulamaya devam edilmeli diyen müdürler, en çok yeterliliği olan okul müdürleri müfettiş kadrolarına alınmalı görüşünü dile getirmişlerdir. Bu düşüncelere ilişkin bazı müdür görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

“Okul müdürlerine muhakkiklik görevi verilmeli. Hatta muhakkiklik kadroları oluşturulmalı. Adil olmayan ve kinci insanlara bu görev verilmemeli.”(M10)

“Müfettişlerde olduğu gibi okul müdürlerine de harcırah ve yemek ücreti verilmeli. Mevzuatta düzenleme yapılarak, okul müdürleri dosya yürüttükleri zaman zarfında görevli izinli sayılmalı. Okul müdürlerine muhakkiklik görevi verilmeli. Çünkü müfettiş sayısı az okul müdürü sayısı fazla. Okul müdürlerinin bu işe el atmasıyla işler hızlandı. Ayrıca okul müdürlerinin nitelik olarak müfettişlerden bir farkı yok. Bu işi gayet iyi yapabilirler.”(M16)

“Okul müdürlerine muhakkiklik görevi verilmeli. Yeterliliği olan müdürlerin hepsi müfettiş kadrolarına alınmalı.”(M18)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Şanlıurfa ili merkez ilçelere bağlı okullarda müdürlerin görüşleri ile sınırlı olarak yürütülen bu nitel durum çalışmasında; okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okuldaki yönetim işlerine ve inceleme ve soruşturma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine olan etkileri ve okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi ile okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin müdürler tarafından nasıl değerlendirildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Müdürlerin büyük bir çoğunluğu bu durumu olumsuz olarak değerlendirmiştir. Müdürler, okuldaki yönetim işlerinin aksadığını, okul müdürlerinin bu işi yapabilecek mesleki beceriye sahip olmadıklarını ve bu işin uzmanı olmadıklarını

belirtmişlerdir. Ayrıca müdürler bu işi angarya bir iş olarak görmekte ve okul müdürlerinin tarafsız olamadıklarını söylemektedirler. Bazı müdürler ise bu durumun olumlu taraflarına vurgu yapmıştır. Okul müdürlerinin mevzuatı öğrenmesi, tecrübe kazanması, sosyalleşmesi ve işleyişe hâkim olması bakımından bu durumu olumlu olarak değerlendirmiştir. Şirin ve Dal (2019) "Okul Müdürlerinin Muhakkiklik Görevine İlişkin Görüşleri: Bağcılar, Bakırköy, Başakşehir, Esenler Ve Zeytinburnu Örneği" isimli araştırmalarında benzer bulgulara ulaşmışlardır. Bu araştırmada okul müdürlerinin uzman olmadığı, müdürlerin kendi meslektaşlarını soruşturmak zorunda kaldığı ve bu durumun müdürleri psikolojik olarak yıpratmış sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca az sayıda okul müdürü, müdürler eğitim ortamının içinden geldiği için müfettişlere göre daha objektiftir demişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemi ile okul müdürleri tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarının usul ve esas yönünden sağlıklı bir şekilde hazırlanıp hazırlanmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Müdürlerin büyük bir çoğunluğu hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmediğini düşünmektedir. Dosyaları hazırlayan okul müdürlerinin bu konuda yetersiz ve bilgisiz olduğu, gerekli hukuki bilgiye sahip olmadıkları görüşü hâkimdir. Ayrıca dosyaları yürüten okul müdürlerine baskı ve dayatmaların olduğu, bazı kişilerin kayırıldığı görüşü de müdürler tarafından dile getirilmiştir. Düzgün (2022) "Okul Müdürlerinin Muhakkik Olarak Görevlendirilmeleri ile İlgili Ortaya Çıkan Sorunlar" isimli araştırmasında; muhakkiklerin hazırlamış oldukları raporlar hakkında bazı şüphelerin olduğunu, ifadelerine başvuru alan kişilerin muhakkiklerin tarafsızlığı konusunda tereddüt yaşadıklarını ifade ederek benzer durumları vurgulamıştır. Müdürlerin az bir kısmı okul müdürleri tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma dosyalarının sağlıklı bir şekilde yürütüldüğünü belirtmiştir. Bu müdürler, okul müdürlerinin bu işi en az bir müfettiş kadar iyi yaptıklarını söylemişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi ile okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin okul müdürlerinin verimine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Müdürlerin neredeyse hepsi bu görevlendirmelerin verimi olumsuz etkilediğini söylemiştir. Müdürler, bu görevlendirmeler yüzünden okul müdürlerinin büyük kaygı ve stres yaşadıklarını, görevlendirmelerin müdürlerin okula ve mesleğe olan bağlılığını düşürdüğünü belirtmişlerdir. İkinci ve Sabancı (2020) "Okul müdürlerinin soruşturma görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları sorunlar" isimli araştırmalarında; okul müdürlerinin vicdani ve psikolojik olarak olumsuz etkilendiklerini ifade ederek benzer durumları vurgulamışlardır. Müdürlerin çok az bir kısmı, okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmelerinin verimi olumlu ya da olumsuz etkilediğini düşünmediklerini belirtmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi ile okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirilmesi konusunda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Müdürlerin büyük bir çoğunluğu okul müdürlerine bu görevlerin verilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Müdürler, müfettiş sayıları arttırılarak eski sisteme geri dönmeli demişlerdir. Müdürlere göre son çare olarak bu görevlerin okul müdürlerine verilmesi kaçınılmaz ise, milli eğitim müdürlüklerinde bu işe bakan hukuk birimleri oluşturulmalı, bu birimlere yeterli sayıda okul müdürü alınmalı, tüm dosyalar bu birimdeki müdürlere verilmeli ve diğer okul müdürlerine herhangi bir dosya verilmemelidir. Birimdeki müdürlerin okullarına da vekâleten görev yapacak okul müdürleri görevlendirilmelidir. Böylece muhakkiklik görevini yerine getiren okul müdürlerinin okullarındaki işler de aksamamış olacaktır. Müdürlerin az bir kısmı bu uygulamaya devam edilmeli demiştir. Bu müdürler, yeterliliği olan okul müdürlerinin müfettiş kadrolarına alınması gerektiği görüşünü dile getirmişlerdir.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilebilir:

- 1- Araştırma bulgularına göre müdürler; muhakkiklik görevleri nedeniyle okullardaki yönetim işlerinin aksadığını, eğitim-öğretimin olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu uygulamaya son verilebilir. Okul müdürlerine artık muhakkiklik görevi verilmeyebilir.
- 2- Araştırma bulgularına göre müdürler; okul müdürlerinin bu işi yapabilecek mesleki beceriye sahip olmadıklarını ve bu işin uzmanı olmadıklarını belirtmişlerdir. Eski sisteme geri dönülerek müfettiş sayısı arttırılabilir. Yeteri kadar müfettiş alımı yapıldıktan sonra bu dosyalar sadece alanında uzman olan müfettişlere verilebilir.

- 3- Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılı Şanlıurfa ili merkez ilçelerde bulunan devlet okullarında görev yapan ve araştırmaya katılan okul müdürleriyle sınırlıdır. Benzer araştırmalar farklı il ve ilçelerde yapılarak karşılaştırılabilir.
- 4- Araştırma kapsamındaki katılımcı görüşleri görüşme formundaki sorularla sınırlıdır. Araştırmada ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak yeni bir bilgi toplama aracı geliştirilerek nitel araştırmalar yapılabilir. Ayrıca daha kapsamlı nicel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akbal, I. ve Toprakçı, E. (2021). İlkokul denetim rehberi'nin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 171-189.
- Akçadağ, T. (2016). Yönetim süreçleri. R. Sarpkaya(Yay. haz.). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi içinde (s. 177-200). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akçay Güngör, A. (2020). Özel öğrenci etüt eğitim merkezi rehberlik ve denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 90-109.
- Altunay, E. (2020). Okul müdürlerinin ders denetimlerine ilişkin müdür ve öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(55), 95-127.
- Altunay, E. ve Özer, M. (2021). Okul öncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberinin incelenmesi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi (E-UPAD)*, 1(2), 1-21.
- Aslan, H., Uygur, D. (2021). Disiplin hukuku ve soruşturma teknikleri. M. Sağır ve S. Göksoy(Yay. haz.). Eğitimde Denetim ve Değerlendirme içinde (s. 313-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, İ. (2008). Öğretimde denetim(2. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, M. (2005). Eğitim yönetimi(7. Baskı), Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Aydın, M. (2014). Çağdaş eğitim denetimi(6. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ayk, A., ve Ada, Ş. (2009). İlköğretim okullarında oluşturulan okul kültürü ile okulların etkililiği arasındaki ilişki. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 429-446.
- Balcı, A. (2021). Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü(6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baykul, Y. (1992). Eğitim sisteminde değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7).
- Beycioğlu, K. ve Dönmez, B. (2009). Eğitim denetimini yeniden düşünmek. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 71-93.
- Beytekin, O. F. ve Tas, Ş. (2017). Ortaokul müdürlerinin öğretimsel denetime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 12(33), 115-128.
- Beytekin, O. F. ve Kaynar, E. (2021). Rehberlik araştırma merkezi denetim rehberinin incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1),
- Beytekin, O. F. ve Kılıç, F. (2021). İlkokul Müdürlerinin karar verme sürecini etkileyen faktörler. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(1), 37-54. Erişim bağlantısı: <https://www.e-ijpa.com/index.php/pedandragoji/article/view/19>
- Budak, İ. ve Budak, A. (2014). Nicel, nitel ve karma araştırmalarda örnekleme. S. Beşir Demir(Yay. haz.). Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar içinde (s. 215- 242). Ankara: Eğiten Kitap.
- Bursalioğlu, Z. (2019). Eğitim yönetiminde teori ve uygulama(14. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Bütün, M. (2014). Nitel araştırma. S. Beşir Demir(Yay. haz.). Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar içinde (s. 375- 408). Ankara: Eğiten Kitap.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri(28. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş, H. (2016). Okul örgütü ve yönetimi. R. Sarpkaya (Yay. haz.). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi içinde (s. 87-140). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Devlet Memurları Kanunu (1965, 23 Temmuz). Remi Gazete (Sayı:12056). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTertMe=5>
- Düzgün, H. (2022). Okul müdürlerinin muhakkik olarak görevlendirmeleri ile ilgili ortaya çıkan sorunlar. *Okul Yönetimi*, 2(2), 107-127.
- Ekinci, H., & Sabancı A. (2020). Okul müdürlerinin soruşturma görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları sorunlar. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 39(1), 138-154.

- Ellez, M. (2014). Ölçme araçlarında bulunması gereken özellikler. A. Tanrıoğen(Yay. haz.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 165- 190). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gözübüyük, A. Ş. (2016). Yönetim hukuku(34. Basım), Ankara: Turhan Kitapevi Yayınları.
- Gül, İ. ve Gündüz, Y. (2021). Denetim yaklaşımları. M. Sağır ve S. Göksoy(Yay. haz.). Eğitimde Denetim ve Değerlendirme içinde (s. 59-88). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürbüz, R., Erdem, E., & Yıldırım, K. (2013). Başarılı okul müdürlerinin özellikleri. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (20), 167-179.
- Gürsel, M. (1997). Okul yönetimi, Konya: Mikro Yayınları.
- İl İdaresi Kanunu (1949, 10 Haziran). Remi Gazate (Sayı:7236). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5442&MevzuatTur=1&MevzuatTeMevz=3>
- Kahraman, H. (2020). Öğretmenevleri, öğretmenevi ve akşam sanat okulları denetim rehberinin yasal metinler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 123-138.
- Karataş, İ. H. (2013). Bir kamu hizmeti olarak okul yönetimi: Eğitim yöneticilerinin toplumsal katılıma ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, (8), 17-34.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 62-80.
- Kayıkçı, K. (2016). Personel hizmetlerinin yönetimi. R. Sarpkaya(Yay. haz.). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi içinde (s. 201-253). Ankara: Anı Yayıncılık
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28.
- Korkmaz, M. (2005). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: sorunlar çözümler ve öneriler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3).
- Leymun, Ş. O., Odabaşı, H. F., ve Yurdakul, I. K. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 367-385.
- Livers, S. D., Baker, A. M., Guerra, P., & Acosta, M. (2022). The Complexities and Discourse of Supervision for Equity and Justice in Teaching and Teacher Education. *Journal of Educational Supervision*, 5(2), 1.
- Marsakha, A. T., Hariri, H., & Sowiyah, S. (2021). Management of character education in school: A literature review. *Kelola: Jurnal Manajemen Pendidikan*, 8(2), 185-194.
- Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun. (1999, 2 Aralık). Remi Gazate (Sayı:23896). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4483&MevzuatTur=1&MevzuatTeMevz=5>
- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği. (2022, 1 Mart). Remi Gazate (Sayı:31765). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=39399&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Nartgün, Ş. S. (2021). Denetime giriş. M. Sağır ve S. Göksoy(Yay. haz.). Eğitimde Denetim ve Değerlendirme içinde (s. 41-58). Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, M. (2018). Eğitim yönetimi alanının temelleri ve çağdaş yönelimler(2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, N. & Altuntaş, F. (2020). Denetimde standartlaşma çabaları: motorlu taşıt sürücülere kursu denetim rehberi örneği. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (3) , 79-89 . DOI: 10.19160/ijer.807767
- Özdemir, N. , Özkanlı, A. & Altuntaş, F. (2021). Halk eğitim merkezi denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi . *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi* , 12 (1) , 124-140 . DOI: 10.19160/ijer.867017
- Ölmez Ceylan, Ö. ve Algam, E. (2020). İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 179-198.
- Ölmez Ceylan, Ö. ve Yıldız, H. (2021). Özel çeşitli kurslar denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın açısından incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 53-67.
- Öztürk, F. Z. (2014). Nicel, nitel ve karma araştırmalarda araştırma sonuçlarının geçerliği. S. Beşir Demir(Yay. haz.). Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar içinde (s. 243-280). Ankara: Eğiten Kitap
- Sağlam, A. Ç., Aydoğmuş, M. (2016). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Eğitim Sistemlerinin Denetim Yapıları Karşılaştırıldığında Türkiye Eğitim Sisteminin Denetimi Ne Durumdadır?. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 17-38.
- Sönmez, V., Alacapınar, F.G. (2019). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri(7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Subaşı, M., ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şahin, B. (2014). Metodoloji. A. Tanrıoğen(Yay. haz.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 109- 130). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şirin, A., & Dal, S. (2019). Okul Müdürlerinin Muhakkiklik Görevine İlişkin Görüşleri: Bağcılar, Bakırköy, Başakşehir, Esenler Ve Zeytinburnu Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 11(3), 215-240.

- Şişman, M., Turan, S. (2004). Eğitim ve Okul Yönetimi. Eğitim kurumları yönetici adayları seçme sınavlarına hazırlık ve yetiştirme el kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2010). Eğitim sisteminde teftiş(7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tonbul, Y. ve Baysülen, E. (2017). Ders Denetimi ile İlgili Yönetmelik Değişikliğinin Maarif Müfettişlerinin, Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(1), 299-311.
- Tonbul, Y. ve Ata Çiğdem, F. (2020). Bilsem denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 36-62.
- Tonbul, Y. ve Çalışkan, Y. E. (2021). Özel eğitim kurumları denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde tutarlılığının incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 214-232.
- Tonbul, Y. ve Ödemiş Keleş, N. (2020). Mesleki eğitim merkezleri rehberlik ve denetim rehberi'nin yasal belgeler ve alanyazın temelinde tutarlılığının incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 139-153.
- Toprakçı, E. ve Kadı, A. (2014). Türkiye'deki bakanlıkların eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki faaliyetlerinin yasal belgeler eşliğinde analizi, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12(4), 1-18). Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/46101>
- Toprakçı, E. ve Akcay Gungor, A. (2016) Türkiye'de kamu yararına çalışan derneklerin eğitim faaliyetlerinin yönetimi ve denetimi (Yasal belgeleri temelinde nitel bir analiz. *Cumhuriyet International Journal of Education-5(1)*, 29-52. Retrieved from: <http://cije.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/314278>
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Toprakçı, E. ve Bakır, D. (2020). Yabancı, azınlık ve milletlerarası okullar denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 16-35.
- Toprakçı, E. ve Özerten, K. N. (2020). Özel öğrenci yurtları denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 199-216.
- Toprakçı, E. ve Bakır, D. (2019). 2012-2017 Yılları arası milli eğitim bakanlığı sayıştay denetim raporlarının incelenmesi, 14. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi, 2-4 Mayıs 2019 Çeşme-İZMİR / TÜRKİYE, ss.829-834 (14.ICEA. The 14th International Congress on Educational Administration 2-4 May 2019 Çeşme-İZMİR / TURKEY) pp.829-834. sadece bizim bildiri eyedder 2019Kongre
Kitabı: <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/5102019141350eg%C4%B1t%C4%B1m%20kongreleri.pdf>
- Toprakçı, E. ve Bulut, A. (2021). Ortaokul denetim rehberinin alanyazın ve yasal belgeler temelinde incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 16-35.
- Toprakçı, E. ve Bozkurt, H. C. (2021). *Hababam sınıfı adlı roman ve oyun serilerinde eğitim denetimi kuramları*, Proceeding Book: SADAB 9th International Conference on Social Researches and Behavioral Sciences, June 25-27, 2021 / Antalya, Turkey. Tüm Kitap için: https://sadabsempozyum.org/sadabantalya/wp-content/uploads/2021/08/International-9-th-SADAB-Conference_-Proceeding-Books-2021-1-1.pdf
Sadece bildirimiz için: <https://www.erdalToprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/08/sadecebizimki.pdf>
- Toprakçı, E. ve Yüce, B. (2021). Uluslararası Denetim Kurulları Örgütü'ne Üye Ülkelerin Eğitim Denetmenleri ve Denetim Süreçlerinin Karşılaştırılması, Conference of Inspectorates (SICI). VIII th International Eurasian Educational Research Congress Conference Proceedings. 7-10 July 2021 / Aksaray University pp.190-215. e-ISBN: 978-605-170-681-8 <http://www.aniyayincilik.com.tr> Sadece bizim bildiri adres: <https://www.erdalToprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/11/ejer-2021-bizim-bildiri.pdf>
- Turan, S. ve Çil, T. (2021). Lise ve dengi okullar denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelli incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 55-75.
- Turgut, Y. (2014). Verilerin kaydedilmesi, analizi, yorumlanması: nicel ve nitel. A. Tanrıoğen(Yay. haz.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 191- 248). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu. (2022). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yanar, A. ve Toprakçı, E. (2022). Yönetim süreci döngü ve öğelerini kullanabilme ölçek bataryası'nın (YÖSDÖKÖ-B) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(6), 173-193.
- Yolcu, H. (2014). Bilimsel araştırmaya ilişkin temel kavramlar. A. Tanrıoğen (Yay. haz.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 3- 27). Ankara: Anı Yayıncılık.